

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM'AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
SILVIO MELI**

LL.D.; Dip. Stud. Rel.; Dip. Can. Matr. Jur. & Proc.;
Cert. Jur. & H.R. (Strasbourg);
P.G. Dip. European Competition Law (King's College, London),
P.G. Dip. European Law (King's College, London).

Illum it-28 ta' Gunju, 2018.

Rikors Numru 995/2012

**Michael Sammut
(ID 483762 (M))**

vs.

Johan Dimech u Carmelo Ciappara

Il-Qorti,

- 1.0. Rat ir-rikors guramentat promotur datat l-4 t'Ottubru 2012, li permezz tieghu r-rikorrenti sintetikament espona is-segwenti, (ara foll 1):

- 1.1. Illi fit-12 ta' Gunju, 2010, kien gie aggredit mill-intimati waqt li kien xoghol fil-fond il-"Fuego", l-Qawra;
- 1.2. Illi b'hekk l-intimati dolozament ikkagunawlu feriti gravi u permanenti konsistenti fi:
 - 1.2.1. Ksur ta' riglejha;
 - 1.2.2. Daqqa fuq imniehru;
 - 1.2.3. Marka fuq wiccu, (ara foll 5 sa 7);
- 1.3. Illi rizultat tal-istess soffra kemm *damnum emergens* kif ukoll *lucrum cessans*;
- 1.4. Illi *nonostante* li l-intimati ssejhu ghall-likwidazzjoni u hlas ta' danni, baqghu inadempjenti, (ara foll 8 u 9);
- 1.5. Illi ghalhekk adixxa din il-qorti biex l-intimati jkollhom l-opportunita` jghidu ghaliex din il-qorti m'ghandiex:
 - 1.5.1. Tiddikjara li l-intimati huma solidalment bejniethom responsabbli ghad-danni minnu sofferti fuq riferiti;
 - 1.5.2. Tillikwida d-danni minnu sofferti, inkluza d-dizabilita` permanenti, okkorrendo bl-opra ta' periti *nominandi*;
 - 1.5.3. Tikkundanna lill-intimati biex ihallsu lir-rikorrenti *in solidum* is-somma hekk likwidata;
 - 1.5.4. Bl-ispejjez u bl-imghax kif dedoti fl-istess rikors guramentat promotur;
2. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat l-24 t' Ottubru, 2012, li permezz tieghu, filwaqt li appuntat l-istess rikors promotur ghas-smigh fl-udjenza hemm indikata, (ara foll 10), tat ukoll ordnijiet procedurali moghtija lill-kontendenti fl-istess data hawn indikata, (ara foll 11);

- 3.0. Rat ir-risposta guramentata datata s-6 ta' Novembru, 2012, li permezz taghha l-intimat Ciappara sintetikament irrisponda bil-mod segwenti, (ara foll 12):
- 3.1. Illi **preliminarjament** l-azzjoni odjerna hi preskritta *ai termini* tal-artiklu 2153 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta, (minn issa 'l quddiem Kap 16), u l-artiklu 187 tal-Kap 12 tal-istess Ligijiet ta' Malta, (minn issa 'l quddiem Kap 12), *stante* li hu qatt ma kien notifikat b'att gudizzjarju skont il-ligi;
 - 3.2. Illi fil-**mertu**:
 - 3.2.1. It-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu respinti *stante* li infondati;
 - 3.2.2. Illi mhux responsabbli ghad-debilita` permanenti allegata tar-rikorrenti;
 - 3.2.3. Illi ghalkemm fit-12 ta' Gunju, 2012, hu kien il-“Fuego”, il-Qawra, qatt ma ippartecipa f'aggressjoni fil-konfront tar-rikorrenti;
 - 3.2.4. Illi ghalhekk m'hemmx danni x'jigu likwidati favur ir-rikorrenti;
 - 3.2.5. Salv risposti ulterjuri;
 - 3.2.6. Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti;
- 4.0. Rat ir-risposta guramentata datata l-25 ta' Frar, 2013, li permezz taghha l-intimat Dimech sintetikament irrisponda bil-mod segwenti, (ara foll 33):
- 4.1. Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati u ghandhom jigu respinti;
 - 4.2. Illi mhux responsabbli ghall-incident *de quo* u ghal griehi u dizabilita` permanenti allegati mir-rikorrenti;
 - 4.3. Salv risposti ulterjuri;
 - 4.4. Bl-ispejjez kontra r-rikorrenti;

5. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat it-13 ta' Novembru, 2013, li permezz tieghu appuntat lill-espert mediku hemm indikat biex jezamina lir-rikorrenti, (ara foll 45);
6. Rat ir-relazzjoni medika tal-istess espert indikat fil-paragrafu precedenti datata l-31 ta' Dicembru, 2013, (ara foll 47);
7. Rat l-ordni ta' trasferiment ta' kawzi datat it-13 ta' Frar, 2014, li permezz tieghu il-procedura odjerna giet assenjata lil din il-qorti kif preseduta, (ara foll 52);
8. Rat id-digriet taghha datat il-21 ta' Novembru, 2017, li permezz tieghu, wara talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet, awtorizzat lill-istess biex jittrattaw il-kaz bil-modalita` u fit-termini hemm indikati, (ara foll 161), u kif sussegwentement estizi, (ara foll 162);
9. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti datata t-23 ta' Frar, 2018, (ara foll 164);
10. Rat id-digriet taghha datat it-12 ta' Marzu, 2018, li permezz tieghu, wara rikors appozitu, awtorizzat lill-intimat Ciappara jressaq xhieda ulterjuri f'dan l-istadju, (ara foll 171 u 175);
11. Rat il-verbal datat il-15 ta' Marzu, 2018, fejn jirrizulta li d-digriet indikat fil-paragrafu precedenti inghata inutilment, u dan, ghar-raguni hemm indikata, (ara foll 176);
12. Semghet ix-xhieda prodotta;
13. Ezaminat id-dokumenti pprezentati *in atti* flimkien mad-dikjarazzjonijiet guramentati esebiti;

Ikkunsidrat:

- 14.0. Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament elenkati bil-mod segwenti:
 - 14.1. Illi fit-12 ta' Gunju, 2010, sehh incident fl-istabbiliment il-“Fuego”, il-Qawra, fejn ir-rikorrenti Sammut kien fuq

xogholu bhala *security*, u fejn kienet imsejha il-pulizija, (ara foll 38 u 107);

- 14.2. Illi rizultat tal-istess ir-rikorrenti jsostni li soffra l-feriti precedentement indikati, (ara paragrafu numru wiehed punt tnejn, (1.2.), aktar qabel);
- 14.3. Illi rizultat tal-istess, ir-rikorrenti qed jallega li soffra dizabilita` permanenti, (ara foll 2);
- 14.4. Illi konsegwentement qed jitlob ir-risarciment tad-danni;
- 14.5. Illi r-rikorrenti jallega li l-intimat Dimech tah daqqa ta' banketta tal-hadid fuq imniehu, (ara foll 38);
- 14.6. Illi jallega wkoll li rizultat tal-istess hu storda u waqa' fl-art, (ara foll 38);
- 14.7. Illi meta kien hekk mal-art b'saqajh hiergin barra fuq zewg targiet, l-intimat Ciappara tela' fuq saqajh u bil-piz kissirlu l-ghaksa, (ara foll 38);
- 14.8. Illi min-naha taghhom l-intimati jinnegaw li huma kienu responsabbli ghall-incident in dizamina u ghad-danni sofferti mir-rikorrenti, (ara foll 145, 150, 158 u 159);

Ikkunsidrat:

15.0. Il-Prekrizzjoni *ai termini* tal-artiklu 2153 tal-Kap 16:

- 15.1. Illi din l-eccezzjoni preliminari giet sollevata mill-intimat Ciappara, (ara paragrafu numru tlieta punt wiehed, (3.1.), u foll 12);
- 15.2. Illi l-artiklu in dizamina jistipula s-segwenti:

“L-azzjoni ghall-hlas tal-hsarat mhux ikkagunati b'reat taqa' bi prekrizzjoni bl-eghluq ta' sentejn”;

15.3. Illi f'dan ir-rigward il-**Qorti tal-Appell**, fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Joseph Gauci vs. Saviour Farrugia**, datata it-**22 ta' Gunju, 2005**, irriteniet is-segwenti:

“... il-qorti ma tistax tezamina jekk hijiex applikabbli xi disposizzjoni oħra f'materja ta' preskrizzjoni għaliex gie dejjem stabbilit fil-gurisprudenza u *del resto* hu konsentaneu għar-raguni u għall-ispirtu fundamentali fil-materja ta' preskrizzjoni, illi dik għandi tigi nvokata mill-parti, u ma tistax il-qorti tara u tezamina jekk hemmx xi preskrizzjoni li tista` tkun opponibbli peress illi hi materja kollha ta' kuxjenza ...”

“Irid jinghad ukoll illi l-proposizzjoni generika ta' l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni mill-parti nteresata ma tawtorizzax lill-gudikant biex jindividwa hu t-tip tal-preskrizzjoni li tghodd għall-kaz. Dan għaliex huwa l-parti li għandu l-oneru jagħzel liema waħda mill-varji ipotesijiet perzunti mill-ligi hi applikabbli;

15.4. Illi konsegwentement, in linea mal-insenjament sucitat il-qorti hi marbuta mad-disposizzjoni statutorja citata mill-intimat in dizamina – f'dan il-kaz l-artiklu 2153 tal-Kap 16 fuq citat;

15.5. Illi l-imsemmi artiklu jindirizza l-azzjoni għall-hlas tal-hsarat **mhux ikkagunati b'reat**;

15.6. Illi tenut kont tal-fatt li l-allegati danni gew effettivament ikkagunati b'reat – senjatament, issa vjolenti – għalhekk il-preskrizzjoni ta' sentejn kif kontemplat fl-imsemmi artiklu 2153 tal-Kap 16 mhux applikabbli għall-fatti in dizamina;

15.7. Illi f'dan ir-rigward issir ukoll referenza għas-sentenza tal-**Qorti tal-Appell** fl-ismijiet **Mary Ann Borg nomine vs. Korporazzjoni EneMalta et**, datata il-**31 ta' Jannar, 2014**, li irriteniet is-segwenti:

“Jekk l-azzjoni civili tintlaqatx bl-artiklu 2153 jew mill-artiklu 2154 ma jiddependix minn jekk il-konvenut instabx hati tar-reat, izda jekk il-fatt attribwit lilu jinkwadrax fid-definizzjoni ta’ reat jew le. Naturalment, jekk eventwalment jinstab – mill-qorti civili u sal-grad ta’ prova li trid il-ligi civili – illi l-fatt ma sehhx, l-azzjoni tfalli mhux minhabba l-preskrizzjoni izda ghax il-premessa tal-azzjoni ma gietx provata. Izda ma tistax aprioristikament u bla ma tqis il-provi fid-dawl tal-oneru tal-prova li trid il-ligi civili tghid illi, ghax il-qorti ta’ gurdizzjoni kriminali ma sabitx htija ta’ reat, dan *ipso iure* jwassal ghall-konkluzjoni li l-preskrizzjoni li ghodd ghall-kaz ma hijjex dik taht artiklu, 2154”;

- 15.8. Illi fil-kaz in dizamina r-rikorrenti essenzjalment qiegħed isosstni li l-agir tal-intimati fil-konfront tieghu kif minnu allegat jikkonsisti fil-fatt li dolożament ikkagunawlu feriti u dizabilita` permanenti;
- 15.9. Illi konsegwentement dan hu sufficjenti biex għall-kaz in dizamina jirrizulta pacifiku li l-artiklu 2153 tal-Kap 16 riklamat mill-intimat *de quo* jirrizulta inapplikabbli u minflok jghodd l-artiklu 2154 tal-istess Kap;
- 15.10. Illi fid-dawl tal-istess, jekk sussegwentement ma jinstabx li l-intimati, jew min minnhom, huma hatja ta’ dak lilhom addebitat, dan iwassal biex l-azzjoni hawn inoltrata mir-rikorrenti taqa’ minhabba in-nuqqas tal-prova premessa u mhux minhabba l-preskrizzjoni taht l-artiklu 2153 fuq indikat;
- 15.11. Illi in vista tal-fatt li jirrizulta pacifiku li d-danni sofferti mir-rikorrenti huma naxxenti minn reat, allura l-eccezzjoni ta’ preskrizzjoni a bazi tal-artiklu 2153 tal-Kap 16 għandha tigi respinta, stante li għar-raguni fuq esposta din mhix il-preskrizzjoni applikabbli għall-incident li minnu jilmenta r-rikorrenti;

Ikkunsidrat:

16.0. II-Mertu tal-Vertenza:

- 16.1. Illi f'dan ir-rigward jirrizulta li z-zewg intimati jirrespingu l-allegazzjoni tar-rikorrenti li huma kienu responsabbli ghad-danni sofferti mir-rikorrenti;
- 16.2. Illi f'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza tal-**Prim'Awla tal-Qorti Civili** fl-ismijiet **Vincent u Carmen konjugi Schiavone vs. Michael u Frances konjugi Psaila**, datata id-29 ta' Mejju, 2014, li sosstniet is-segwent:

“Ghas-success ta' azzjoni bhal dik *de quo* hemm il-htiega li r-rikorrenti konkretament jistabbilixxu u jipprovaw, fil-grad rikjest mill-ligi f'kawzi simili, tlett ingredjenti fundamentali b'mod kumulattiv ossija:

- “i. fl-ewwel lok, li kien hemm kondotta kolpuza tal-konvenuti li tirradika l-htija *ai termini* tad-disposizzjonijiet pertinenti tal-Kodici Civili;
- “ii. fit-tieni lok, li jaghtu prova tal-hsara minnhom subita u tali prova ghandha tkun materjali u konkreta; u
- “iii. fit-tielet u l-ahhar lok, li jirnexxielhom jorbtu l-ewwel punt mat-tieni wiehed *tramite* ness ezjologiku ta' kawzalita`, li jfisser li kienet il-kondotta kwazi-delittwizu tal-intimati li direttament kkagunat is-sinistru (hsarat lamentati)”;

- 16.3. Illi l-intimati jirrespingu l-allegazzjoni tar-rikorrenti li huma kienu responsabbli ghall-incident in dizamina;

- 16.4. Illi ghalhekk f'dan l-istadju hu doveruz li jigi ezaminat l-assjem kollu ta' dak rikjamat mill-partijiet biex b'hekk tigi determinata l-vertenza b'gustizzja;
- 16.5. Illi ghalhekk jigi sottolineat is-segwent:
- 16.5.1. Illi la s-Surgent Ambrogio tal-iSkwadra Mobbli, (ara foll 60), u lanqas il-Kuntistabbli Mifsud, (ara foll 102), ma identifikaw lill-intimati bhala l-persuni li aggredew lir-rikorrenti;
- 16.5.2. Illi l-imsemmi Kuntistabbli Mifsud iddepona li kienu:
“... shab Jimmy ... (li) qabdu jsawtu lil Michael Sammut,” (ara foll 102);
- 16.5.3. Illi l-istess kuntisbabbli ma jispecifica xejn dwar minn kienu dawn “shab” Jimmy – li lanqas biss hu parti mill-procedura odjerna;
- 16.5.4. Illi kien il-Kuntistabbli Debrincat li identifika lill-intimat Dimech jiggieled ma Joseph Attard, (ufficjal tas-sigurta` impjegat mal-“Fuego”), (ara foll 110), u mhux mar-rikorrenti, u li ra lill-intimat Ciappara jiggieled u jinsulenta lil xi membri tas-sigurta` tal-istess stabbiliment – izda mhux mar-rikorrenti, (ara foll 110);
- 16.5.5. Illi x-xhud Francine Debono iddeponiet li kienet prezenti fil-mument tal-incident izda m'gharfitx lil minn kien wegga lir-rikorrenti, (ara foll 116 u 117);
- 16.5.6. Illi r-rikorrenti, min-naha tieghu isosstni li l-intimat tah daqqa ta' banketta fuq imniehru, (ara foll 38);
- 16.5.7. Illi mad-daqqa waqa` fl-art b'saqajh mahrugin il-barra fuq zewg targiet, bl-

intimat Ciappara jitolu fuq saqajh u jiksirlu l-ghaksa, (ara foll 38);

- 16.5.8. Illi pero` l-istess rikorrenti jsosstni li f'dan kollu hu kien fl-art stordut, (ara foll 38);
- 16.5.9. Illi fid-dawl tas-suespost din il-qorti tqis li l-versjoni tar-rikorrenti hi pjuttost kontradittorja *stante* li jkun verament inverosimili li persuna tidentifika persuna ohra meta tkun fi stat ta' stordiment u f'sitwazzjoni fejn ikun hemm konfuzjoni shiha jkun hemm grupp ta' nies konsiderevoli jikkontestaw lil xulxin fizikament u fid-dlam, (ara foll 102 u 117);
- 16.5.10. Illi fir-rigward tal-intimat Ciappara jirrizulata li dan effettivament kien qed jinsulenta u jiggieled mal-persuni inkarigati mis-sigurta` tal-imsemmi stabbiliment, (ara foll 110);
- 16.5.11. Illi pero`, tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz kif fuq delineati, ma' jirrizultax, lanqas sal-grad tal-probabbli, li kien hu li kiser l-ghaksa tar-rikorrenti kif allegat;
- 16.5.12. Illi *di piu`*, anke fir-rigward tal-intimat Dimech, jinghad li tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz, ma jirrizultax, lanqas sal-grad tal-probabbli, li kien hu li ta' d-daqqa tal-banketta lir-rikorrenti;

Ikkunsidrat:

- 17. Illi inkwantu ghall-grad tal-prova rikjest fi proceduri civili u kriminali, issir referenza ghas-sentenza tal-**Prim'Awla tal-Qorti Civili** fl-ismijiet **Mario u Carmela konjugi Camilleri vs. Robert Azzopardi**, datata l-14 ta' Lulju, 2017, li irriteniet f'dan ir-rigward is-segwenti:

“Kwantu ghall-grad tal-prova rikjesta fil-proceduri civili u proceduri kriminali:

“Il-gudikant, fil-kamp civili, ghandu jiddeciedi fuq il-provi li jkollu quddiemu, meta dawn jinducu fih dik ic-certezza morali li kull tribunal ghandu jfittex, u mhux fuq semplici possibilitajiet, imma dik ic-certezza morali hi bizzejjed, bhala li hi bazata fuq il-preponderanza tal-probabilitajiet. U dan ghad-differenza ta’ dak li japplika fil-kamp kriminali, fejn il-htija trid tirrizulta minghajr ma thalli ebda dubbju ragjonevoli. (**Eucaristico Zammit vs. Eustrachio Petrocchino, Q.A. 25.02.1952**)”;

Ikkunsidrat:

18. Illi jirrizulta pacifiku li l-verzjoni tar-rikorrenti kif elenkata fir-rikors guramentat promotur ma ssib l-ebda sostenn mill-provi rakkolti *in atti*;
19. Illi konsegwentement, din il-qorti ma tistax tirritjeni li hi moralment konvinta li ghal dak li ghandu x’jaqsam mal-allegata responsabbilita` tal-intimati, d-dinamika tal-incident zviluppat kif rakkontata mir-rikorrenti;

Ikkunsidrat:

- 20.0. Illi in vista tas-suespost, din il-qorti ma tqisx li r-rikorrenti ipprova l-allegazzjonijiet tieghu fil-konfront tal-intimati, u konsegwentement:

DECIDE:

- 20.1. Filwaqt li tirrespingi l-ewwel (1) eccezzjoni tal-intimat Ciappara;
- 20.2. Tirrespingi wkoll it-talbiet tar-rikorrenti;
- 20.3. Takkolji t-tieni (2) eccezzjoni, kemm tal-intimat Ciappara kif ukoll tal-intimat Dimech;

20.4. BI-ispejjez ta' din il-procedura kontra r-rikorrenti.

Onor. Imhalledf Silvio Meli

DECIZJONI FINALI